

Тредіт Вікторія Євгеніївна,
к.е.н.,
ХНАУ ім. В. В. Докучаєва,
Україна

Tredit Viktoriya,
PhD in Economics
Kharkiv national agrarian
university named after
V.V. Dokuchaev, Ukraine

**ЕФЕКТИВНЕ
ВИКОРИСТАННЯ
РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ
СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКИХ
ПІДПРИЄМСТВ**

**EFFICIENT USE OF THE
RESOURCE POTENTIAL OF
AGRICULTURAL
ENTERPRISES**

Анотація. Проаналізовано динаміку зміни ефективності використання окремих ресурсів і ресурсного потенціалу в цілому у сільськогосподарських підприємствах з різними напрямками спеціалізації. Обґрунтовано основні шляхи підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств.

Ключові слова: ресурсний потенціал, ефективність, виробничі ресурси, ресурсозабезпеченість.

Summary. The dynamics of changes in the efficiency of individual resources usage and resource potential as a whole at agricultural enterprises with different areas of specialization was analyzed. The basic ways to increase the efficiency of resource potential of agricultural enterprises were grounded.

Key words: resource potential, efficiency, production resources, resourcing.

Розвиток будь-якого підприємства залежить від ефективності використання всіх наявних ресурсів. Наявність певних обсягів ресурсів є найважливішою умовою ефективного ведення господарства і взагалі здійснення процесу виробництва. Незважаючи на кількісне зменшення наявних виробничих ресурсів, величина ресурсного потенціалу у вартісному обчисленні за 2000—2012 рр. мала позитивну динаміку і збільшилась у середньому по області на 36,3 %.

За 2000—2012 рр. частка природно-біологічного потенціалу зменшилась на 20,4 в. п., трудового і матеріально-технічного — збільшилась відповідно на 19,8 і 0,6 в. п.

Позитивна тенденція підвищення вартісної величини ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств і забезпечила зростання показників ефективності його використання (табл. 1).

Таблиця 1

**ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ
В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ, 2000—2012 рр.**

Показники	2000 р.	2005 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2012 р. у % до 2000 р.
Віддача ресурсно-го потенціалу, грн:						
за валовою продукцією	0,124	0,222	0,118	0,175	0,146	118,1
за чистим доходом (виручкою) від реалізації	0,024	0,053	0,105	0,143	0,182	36. у 7,5 р.
за чистою продукцією	0,005	0,018	0,030	0,047	0,051	36. у 10,9 р.
Прибутковість ресурсного потенціалу, %	0,1	0,3	1,6	3,2	3,4	+ 3,3 в.п.
Рівень рентабельності (збитковості) с.-г. виробництва, всього, %	2,7	4,2	17,6	27,5	23,0	+ 20,3 в.п.
У тому числі: рослинництва	39,3	9,8	23,3	36,7	26,6	- 12,7 в.п.
тваринництва	- 35,9	- 4,3	5,2	5,2	8,8	+ 44,7 в.п.
Норма прибутку, %	0,3	3,3	8,9	15,4	20,0	+ 19,7 в.п.

Джерело: розрахунки автора за формою № 50-сг. — Основні показники виробничо-фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств Харківської області за 2000 — 2012 рр.

Так, віддача ресурсного потенціалу за валовою продукцією зросла на 18,1 %, за чистим доходом (виручкою) від реалізації

— у 7,5 разу, за чистою продукцією — у 10,9 разу. Прибутковість ресурсного потенціалу збільшилась з 0,1 % у 2000 р. до 3,4 % у 2012 р. Свідченням поліпшення ефективності використання ресурсного потенціалу є динаміка показника рентабельності сільськогосподарського виробництва, який за досліджуванний період зріс на 20,3 в. п., у тому числі галузі тваринництва — на 44,7 в. п.

У процесі розробки напрямів підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств важливо знати, які саме фактори і якою мірою обумовлюють цей процес. Оскільки підприємство безпосередньо здатне контролювати внутрішні чинники своєї діяльності, ми дослідили залежність ефективності використання окремих виробничих ресурсів і ресурсного потенціалу в цілому від таких ендогенних факторів, як розміри підприємства, рівень спеціалізації, концентрації, інтенсифікації виробництва, забезпеченість господарства ресурсами, величина отриманого прибутку.

Встановлено, що із зростанням обсягу виробленої валової продукції з 2,5 до 73,8 млн грн ефективність використання земельних ресурсів за чистою продукцією збільшується у 3,3 разу, ефективність використання біологічних активів — у 5,9 разу, ефективність використання трудових ресурсів за валовою продукцією зростає у 5,4 разу, за прибутком — удвічі. Із підвищенням вартості капіталу, авансованого у виробництво, із 7,5 до 158,2 млн грн, рівень рентабельності сільгоспвиробництва підвищується на 5,2 в. п., прибутковість ресурсного потенціалу — з 1,4 до 3,9 %. Із зростанням рівня матеріальних витрат з розрахунку на 1 га сільськогосподарських угідь вихід валової продукції з розрахунку на 1 грн природно-біологічного потенціалу підвищується у 4,7 разу, продуктивність праці зростає на 53,2 %. Поліпшення часткових та інтегральних показників ефективності використання ресурсного потенціалу спостерігаємо під час підвищення рівня фондооснащеності виробництва, фондоозброєності праці, співвідношення між оборотними та основними засобами, розміру отриманого прибутку.

Водночас для підвищення ефективності господарювання сільськогосподарського підприємства, збільшення обсягів виходу продукції та розміру отриманого прибутку залучення максимальної кількості ресурсів не є обов'язковим, головне — забезпечити процес виробництва необхідною (раціональною) кількістю ресурсів, максимально збалансованих за своїм складом. Величина того чи іншого ресурсу буде залежати, в першу чергу, від вироб-

ничого напрямку підприємства. Встановлено, що підприємства різного виробничого напрямку спеціалізації мають істотні відмінності в структурі ресурсного потенціалу. Так, найбільшою часткою природно-біологічного потенціалу володіють підприємства зерново-технічного, зерново-молочного напрямку спеціалізації, зерново-технічного з розвинутим виробництвом молока та технічного-зернового з розвинутим виробництвом свинини. Найбільша частка трудових ресурсів зосереджена у підприємствах з розвинутим виробництвом тваринництва: 50,5 % — у птахівничих підприємствах, 41,9 % — у господарствах молочно-технічного напрямку спеціалізації, 45,3 % — технічно-молочного, 33,7 % — молочно-зернового. Найбільша ж частка матеріально-технічного потенціалу зафіксована в підприємствах, що виробляють продукцію птахівництва (39,2 %), найменша — в підприємствах зерно-молочного та зерно-технічного напрямку спеціалізації з розвинутим виробництвом молока.

Література

1. *Росоха В. В.* Теоретико-методичні засади формування, розвитку та оцінювання виробничого потенціалу сільськогосподарського підприємства / В. В. Росоха. — К.: ННЦ «ІАЕ», 2009. — 94 с.
2. *Ульянченко О. В.* Ресурсний потенціал аграрного сектора економіки України: управлінський аспект / О. В. Ульянченко. — Суми: Довкілля, 2010. — 383 с.

УДК: 338.23

e-mail: shvidanenko-go@mail.ru

**Швиданенко Генефа
Олександрівна**

к.е.н., професор кафедри економіки підприємств ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана», Україна

Shvydanenko Genefa

Ph.D, professor of the economics of enterprises chair of the SHEE «Vadym Hetman Kyiv National Economic University», Ukraine

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-ІНТЕГРАЦІЙНА ПЛАТФОРМА РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

INTELLECTUAL AND INTEGRATION PLATFORM OF THE ENTERPRISE DEVELOPMENT

Анотація. Визначено сутність інтелектуалізації у підприєм-

Summary. This article explains the purpose of intellectualization